מיתיבי [א]וכולן *שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר א) הא על גבי המזבח יחזיר בשלמא לר' יוחנן ניחא אלא לרב קשיא אמר לך רב שאני גחלת דאית ב) ביה ממשא איכא דאמר לה להך גיסא טעמא משום גחלת דאית ביה ממשא הא אפר דלית ביה ממשא אפילו לגבי מזבח אין מועלין בו בשלמא לרב ניחא אלא לרבי יוחנן קשיא אמר לך רבי יוחנן הוא הדין דאפילו אפר והיינו טעמא דקתני גחלת ג) קא אתי לאשמועינן דאפילו גחלת דאית בה ממשא כי פקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר איתמר הנהנה מבשר קדשי קדשים לפני זריקת דמים ואמורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים רב אמר [ב]מה שנהנה יפלו לנדבה ולוי אמר יביא דבר שכולו למזבח ד) תניא כוותיה דלוי מעילה זו להיכן הולכת *הלמדין לפני חכמים אומרים יביא דבר שכולו למזבח מאי ניהו *קטרת ה) תניא כוותיה דרב הנהנה מדמי חטאת ומדמי אשם עד שלא קרבה חטאתו [ג]יוסיף ויביא חטאתו ועד שלא קרבה אשמו יוסיף ויביא אשמו ו) *קרב חטאתו ילכו לים המלח כבר קרב אשמו יפלו לנדבה [ד]הנהנה מקדשי קדשים לפני זריקת דמים ואימורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים מה שנהנה יפלו לנדבה [ה]כל קרבנות המזבח למזבח קרבנות קדשי בדק הבית לבדק הבית קרבנות צבור לנדבת צבור הא גופה קשיא ז) עד שלא קרבה חטאתו יוסיף ויביא חטאתו משקרבה חטאתו ילכו לים המלח וקתני כל קרבנות המזבח למזבח ול"ש דאיכפור בעלים ול"ש היכא דלא איכפור רישא ר' שמעון היא דאמר כל חטאת שכיפרו בעליה תמות

רישא

וכולן שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר . בפרק המזבח מקדש (זבחים דף פו:) איתא והאי אעצמות וגידים *וטלפים טו) דקאמר איירי בהו ברישא דהך דהא אם פרשו לא יעלו פירוש פירשו העצמות והגידים מן הבשר שהיו מחוברין ועלה קאי הך סיפא וקאמר וכולן בין מחוברין בין פירשו שפקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח לא יחזיר הא על גבי המזבח יחזיר בשלמא לר' יוחנן דאמר לעיל גבי מעילה דלאחר תרומת הדשן נמי אכתי לא נעשית מצותו הא ניחא דהכא אמרינן יחזיר אלא לרב קשיא אמאי יחזיר כיון דנעשית מצותו דסלקא דעתך גחלת כמו אפר ומ"מ לישני חדא לאחר תרומת הדשן הוי שפיר נעשית מצותו ולא אמרינן הכא יחזיר משום הוצאת הדשן אלא משום דצריך להרום הדשן דהא הכא קודם חצות עסקינן שאז טז) שעת תרומת הדשן ותדע מדמפלגי בין קודם חצות בין לאחר חצות בסיפא גבי איברים והכא גבי גחלת לא מפליג וכן משמע בסוגיא דגמרא דהתם *גבי גחלת מיירי הך קודם חצות ואומר הכי מקולי דודאי יז) הוזקק לפרש דיחזיר לאו משום תרומת הדשן דהרבה דשן יש לתרום מלבד זה דהכי דגבי מעילה איכא קפידא במה שלא נתרם הדשן כדמשמע לעיל הייט משום דלא נעשה יח) מצוה שעומד הדשן שעל גב התפוח להרום אבל היכא דפקעה גחלת לית לן למימר יחזיר לקיים תרומת הדשן בהך גחלת כיון דאפשר לקיומה בשאר הדשן אבל לרבי יוחנן דאמר יט) בהוצאת הדשן איכא קפידא ניחא שפיר דצריך להחזיר הגחלת משום דרחמנא אמר והוציא את (כל) הדשן :

שאני גחלת דאית בה ממשא . כלומר דלא דמיא לאפר דהא יש בה ממשא הילכך יחזיר דשייכא בה הקטרה :

הנהנה מבשר קדשי קדשים לפני זריקת דמים . שאז הם כ) קדשים לה' ולהכי לא הותרו לכהנים ומאימורי קדשים קלים לאחר זריקת דמים שאז הם כא) קדשי לה' שהאיבר חלק גבוה רב אמר מה שנהנה יפלו לנדבה כב) לשלח קיץ למזבח והשורות הם לכהנים :

הלמדין לפני חכמים . לאו הייט למדין לפני חכמים דסנהדרין (דף יז:) דמפרש התם הייט לוי שלא מליט לוי שהוזכר משום בברייתא ועוד כי אין זו שיטה שיבא ראוי לדברי לוי מלוי עצמו*) :

לא קרבה חטאתו . אין לפרש כמשמע שנודע לו שמעל קודם שקרבה חטאתו דאם כן בסמוך דקאמר כבר קרבה חטאתו ילכו לים המלח נלמדך לפרש כמו כן דקרבה חטאת קודם שנודע לו ולא אפשר לומר כן דהא רבה קאמר בסמוך דאם נודע לו לאחר כפרה יפלו לנדבה אלא הכי פירושו הכא לא קרבה חטאתו שבא לשלם כג) קודם שקרבה חטאתו יוסיף ויביא חטאת כלומר יוסיף הדמים שהוא חייב מקרן וחומש על חטאתו שיש לו ליקרב ויביאנה שמנה אבל לא איירי כלל בברייתא מן האשם של מעילה :

יוסיף ויביא אשמו . פירוש אשם שמנה כדפרישית גבי חטאת :

כבר קרבה חטאתו . פירוש שנודע לו קודם קריבה חטאתו כדפירשנו לעיל אך לא בא לשלם המעילה עד שיקרב חטאתו ילכו לים המלח שהרי אם היה כד) חטאת היתה מתה כיון שנתכפר בעליה הילכך עתה שהם מעות ילכו לים המלח :

כבר קרב אשמו יפלו לנדבה . שאם היה אשם היה רועה דכל שבחטאת מתה באשם רועה (תמורה דף יח.) :

כל קרבן המזבח למזבח . ואפילו נתכפרו בעלים באחרים ובסמוך פריך מרישא לסיפא:

קרבנות בדק הבית . כגון אם מעל בקדשי בדק הבית והביא קרן וחומש שם לבדק הבית ואפילו מתו הבעלים כה) שהביאו בשלמן שם בעלים עליו :

קרבנות צבור לצבור . פירוש אף אם מתו אותו הדור כו) של שלה [לצבור] לצבור קיימא כי דור הולך ודור בא (קהלת א) :

*) (ועי' היטב תוס' מנחות ט: ד"ה אמר ליה :

וכולן שפקעו מעל גבי המזבח ח) לא יחזיר . וקתני (א) במסכת זבחים בפ' המזבח (דף פו:)ט) ואלו אם עלו ירדו בשר קדשי קדשים וכו' האמר שבראשי הכבשים ושער שבזקן התיישים *(שמחובר) והעצמות והגידים והקרנים והטלפים בזמן שהן מחוברין יעלו שנאמר והקטיר הכהן את הכל המזבחה פרשו לא יעלו וכולן שעלו לראש המזבח ושוב פקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר ואין בהן מעילה : וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח . ולא מיירי בגחלת דאימורים אלא בגחלת דעצים קאמר דאי גחלת דאימורים הוי חייב להחזיר שהרי לא נעשית מצותן עד שנתרמה תרומת הדשן ומשמע נמי אפילו בגחלת שבתפוח מיירי דה"א שלא היו גחלים משרבין באפר שלצבור בתפוח ואם נפלה הגחלת מן התפוח לאש של מערכה ואח"כ פקעה הגחלת מן האש של מערכה לארץ לא יחזיר ואין בה מעילה : י) *ומן הארץ על גבי המזבח הוא דלא יחזיר הא על גבי המזבח . כגון שפקעו מצד זה של מזבח לצד אחר שבמזבח : *יחזיר ומדקא דייק' דיחזיר משמע דמועלין בו אפילו לאחר תרומת הדשן והייט כר' יוחנן וקשיא לרב : אמר לך רב שאני גחלת דאית ביה ממשא . משום הכי חשיבא להחזירה ומועלין בה אפילו לאחר תרומת הדשן אבל דשן דלית ביה ממשא לית ביה מעילה : איכא דמותיב להך גיסא טעמא דגחלת דאית ביה ממשא . דכי פקעה יא) מעל גבי המזבח יחזיר הא אפר דלית ביה ממשא אפילו על גבי המזבח לאחר תרומת הדשן אין בו מעילה קשיא לר' יוחנן אמר לך רבי יוחנן ה"ה דאפילו אפר שפקע מעל גבי המזבח לאחר תרומת הדשן יחזיר דמועלין בו והייט טעמא דקתני גחלה ולא דשן לאשמועינן דאפילו גחלת דחשיבא כי פקעה מעל גבי המזבח לארץ לא יחזיר : רב אמר מה שנהנה . כלומר קרן וחומש שחייב לשלם בשביל מה שנהנה יפלו לנדבה לקרבנות צבור וחייב נמי להביא אשם מעילות להתכפר בו בשביל שמעל : ולוי אמר יביא מאותו קרן וחומש דבר שכולו קרב למזבח . דהייט קטרת : מעילה זו . קרן וחומש שחייב להביא בשביל שנהנה מן הקדשים להיכן הולכת : הלמדין לפני חכמים . דהייט לוי (ב) יב) [א] לרבי חייא קתני הא ברייתא משמיה דרבי יביא דבר שכולו קרב למזבח דהייט קטרת ואעפ"כ מביא אשם מעילות : הנהנה מדמי חטאת ומדמי אשם . כגון שהפרים מעות לחטאתו או לאשמו יג) ונהנה מקצתן עד שלא לקח חטאת יוסיף ויביא [ג] חטאתו ה"ק אם נודע לו שנהנה מהן עד שלא קרב חטאתו שעדיין לא קנה החטאת מן הדמים שהפרים תוסיף האי קרן וחומש שחייב בשביל שמעל על האי מעות דפייש שלא מעל בהן ויביא חטאתו מאלו ומאלו והוא הדין נמי לאשם : אם כבר קרבה חטאתו . עד שלא נודע לו שמעל ושוב נודע לו יוליך האי קרן וחומש לים המלח דהואיל לא קרבה חטאתו עדיין היה מוסיף האי קרן וחומש על דמי [ג] חטאתו ומביא בהן חטאת יד) מעילה אבל השתא דנודע לו לאחר שקרבה חטאתו הנך מעות דקרן וחומש שהיה צריך להוסיף על דמי חטאת כיון דקרבה חטאתו הוו להו כחטאת שכפרו בעליה דלמיתה אזלא והמעות ילכו לים המלח דהייט במקום מיתה : כבר קרב אשמו . נמי יפלו המעות דקרן וחומש לנדבת צבור דקי"ל (תמורה דף יח.) כל שבחטאת מתה באשם רועה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה : הנהנה מקדשי קדשים כו' יפלו לנדבה . והייט כוותיה דרב : כל קרבנות המזבח . כלומר אם נהנה מקרבנות המזבח יפלו הקרן והחומש לנדבה למזבח : ואם נהנה מקדשי בדק הבית . ישלם קרן וחומש לבדק הבית : לנדבת צבור . לשופרות :

רישא

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פ"ו מהלכות מעה"ק הלכה כ :

לח ב מיי' פ"ג מהל' מעילה הלכה י :

לט ג מיי' פ"ד מהל' מעילה הלכה ז :

מ ד ה מיי' שם הל' י :

ב"ח וטלפים דקאיירי בהו ברישא דהך מתני' וכו' אם פו' נ"ק

תני גחלת נ"ק

[פי' תוס' מנחות נ. ד"ה יכול]

[צ"ל כבר קרב ס"י]

נ"ק מ"ו

זבחים פו.

הר"א נ"ק

הר"א נ"ק

סנהדרין יז:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכולן שפקעו וכו' דקתני במתניתין במס' זבחים : (ב) ד"ה הלמדין וכו' דהייט לוי מרבי דלוי קתני הכי :

שיטה מקובצת

א] יחזיר שעל גבי מזבח הוא דלא יחזיר הוא : ב] דאית בה ממשא אות י' נמחק וכצ"ל לקמן : ג] גחלת הוא קאתי : ד] למזבח תניא כותית דרב ותניא כותיה דלוי תניא : ה] קטרת פי' תוס' מנחות (דף נ' ע"א) ד"ה יכול : ו] אשמו כבר קרב : ז] קשיא קתני עד : ח] המזבח לארץ לא : ט] המזבח מקדש ואלו: י] שעל גבי המזבח לארץ הוא דלא יחזור : יא] על גבי אות ס' נמחק : יב] לוי לפני רבי אות ל' נמחק : יג] נרצה מסקנתן עד אות ו' נמחק : יד] חטאת שמנה אבל כו' כצ"ל על תיבת מעילה נרשם קו למעלה להורות כי לא"ד ראוי למחקו : טו] ושלמים דקא איירי בהו ברישא דהך והא דקאמר אם פרשו : טז] שאז היתה שעה : יז] דודאי לא הוזקק להחזיר לשלים תיבות לפרש דיחזיר לאו ל"ש : יח] נעשה מצותו שצריך עומד הדשן שעל גב התפוח כדי להרום : יט] ואמר דהוצאת הדשן אות ב' נמחק : כ] קדשי ה' אות ל' נמחק : כא] קדשי ה' אות ל' נמחק : כב] לנדבה לעולה והקץ למזבח אות ת' ותיבת קיץ נמחק : כג] לשלם הקרן והחומש מן המעילה שמעל קודם : כד] היה המעשה המאת : כה] שהביאום שאז אין שם אות ס' נמחק : כו] הדור ובעולת צבור קיימינן אות א' נמחק :

רבינו גרשום

מצותו . המנחות כו' . אבל מועל בקומץ עד שישרף כולו ויצא לבית הדשן כדין אמורי חטאת ואשם : אפר תפוח . היינו לאחר שהרים תרומת הדשן ושפכו אצל המזבח למטה ונשאר בדשן שעל גבי המזבח היה צובר ביחד ועושהו עגול כעין תפוח וגבוה כעין טבע ואח"כ היה פושט בגדיו ולובש בגדיו גרועים והיה מוציאו חוץ לעזרה לבית הדשן והוא קאמר הנהנה מאותו אפר תפוח : ר' יוחנן סבר . כיון דצריך הוצאת הדשן בבגדי כהונה דהוא ולובש בגדים אחרים היינו בגדי כהונה אלא שפחותים מן הראשונים בקדושתיה קאי ומועלין בו אפילו לאחר תרומת הדשן : תנן מועלין בה עד שתצא לבית הדשן. משמע דאע"ג דנתרמה תרומת הדשן מועלין בה עד שתצא לבית הדשן (מועלין) : קשיא לרב . אימא עד שתראה לבית הדשן מועלין בו כלומר עד שעת שתרום לתרומת הדשן מועלין בו . אבל מאחר שנתרם ששוב אותו הנשאר ראוי ועומד הוא להוצאת הדשן שוב אין בו מעילה והיינו כרב : וכולן שפקעו מעל גבי המזבח . לארץ לא יעלו במסכת זבחים בפרק המזבח מקדש קתני ואלו אם עלו ירדו בשר קדשי קדשים כו' הצמר שבראשי כבשים ושיער שבזקן התישים (שמחובר לאימורי) והעצמות והגידים וקרנים וטלפים בזמן שהן מחוברין יעלו שנאמר והקטיר הכהן את הכל המזבחה : פרשו לא יעלו . וכולן שהיו בראשו של מזבח ופקעו מעל גבי המזבח לא יחזיר : וכן גחלת שפקעה . לאו בגחלת דאימורין קאמר אלא מגחלת דעצים קאמר דאי מאימורין ודאי הוא חייב להחזיר דהא לא נעשה מצותו עד שנתרמה תרומת הדשן : מעל גבי המזבח לארץ הוא דלא יחזיר . הא על גבי המזבח כגון שפקע מצד זה של מזבח לצד זה על גבי המזבח יחזיר ומדקא דייקינן יחזיר משמע נמי דאפילו פקע לאחר הרמת הדשן נמי על המזבח לצד המזבח יחזיר ומדצריך להחזיר ש"מ דמועלין בו לאחר הרמת הדשן והיינו כר' יוחנן וקשיא לרב : אמר לך רב שאני גחלת דאית בה ממשא . משום הכי חשיבא וצריכה חזרה ומועלין בה אפילו לאחר הרמת הדשן אבל דשן דאין ביה ממשא לא : איכא דמותיב להך גיסא . טעמא דגחלת דאית בה ממשא כי פקעה מעל המזבח הוא דלא יחזיר הא על המזבח יחזיר : הא אפר דלית ביה ממשא . אפילו על גבי המזבח [illegible]

הגהות צ"ק [illegible]